

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

9. An Episcopus ministrans publicè in Ecclesia Sacramentum
Confirmationis sine Pluviali, Mithra, & Baculo Pastoralis peccet mortaliter?
Et quid est dicendum, si Episcopus confirmando omitteret tantum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

tos immergunt, ita etiam in Confirmatione diversas corporis partes inungunt, toties repetita forma; qui tamen actus ex multis particularibus collectus, moraliter loquendo, unus censendus est, quamvis in prima unctioe frontis, Sacramentum Confirmationis perfici, & effectum fortiri, indubitatum esse debeat.

Sup. hoc in Ref. assignatis in annotatione est hujus Ref. * Sup. hoc etiam cursum supra prope finem §. 2. hujus Refol. verif. Sed unctio nem. & sup in Ref. 3. §. Formatio.

Alibi in duabus Refol. seqq. & supra in fine Ref. 2. & in tom. 4. tr. 8. ex Ref. 60. §. ult. & late ibi in Refol. 81. à lin. 9.

Sup. in Ref. seq. & in aliis eius not. prima.

* Sup. hoc in fine Ref. seq.

4. Cum itaque unctio sit adhibenda, de necessitate sacramenti, in fronte, quaritur, an etiam de necessitate sacramenti sit adhibenda immediate manu propria Episcopi, nullo medio instrumento? & aliqui negant: unde Serra in 3. part. D. Toome, q. 82. art. 4. sic ait: [Communiter asserunt Theologi, de necessitate sacramenti esse, ut unctio fiat in figura Crucis, & Crux formetur Chrismatis unctioe. Quod autem hæc unctio fiat immediate manu ipsius Episcopi, & non medio aliquo instrumento, non est ita certum esse de necessitate sacramenti; nam, quamvis multi hoc factis probabiliter esse dicant; alij tamen oppositum docent.] Ita ille. Et hanc sententiam novissimè tenet Pater Quintanadyenas in Theol. mor. tom. 1. tract. 2. singular. 3. n. 5. qui citat Leandrum, Hurtadum & Henediam. Probatur hæc opinio. Facta enim unctioe medio aliquo instrumento, utpote penicillo, seu calamo, forma hujus sacramenti verificatur: non igitur esse potest necessarium fieri manu Pontificis immediate. Neque ex usu, & consuetudine Ecclesiæ ea necessitas colligi potest; alias fieri pollice manus dextræ necessarium esse. Nihilominus dicendum est, necessarium esse fieri unctioem manu Episcopi immediate: quia impositione manus hoc sacramentum à primis Ecclesiæ exordiis conficitur, ut constat ex Apostolorum usu. Et ita docent Poncius, ubi supra, n. 7. Pitigian, in 4. tom. 1. dist. 7. q. 1. art. 6. in fine, Reginald. in praxi tom. 2. lib. 28. c. 2. n. 10. Filliuc. tom. 1. tr. 3. c. 1. q. 7. Cast. Pal. tom. 4. tr. 20. diff. unic. punct. 3. n. 4. & alij. Sed de hac difficultate alibi etiam aliquid tetigimus.

RESOL. VII.

An Episcopus, qui in Confirmatione ungeret alio digito, quam dextero pollice, peccaret mortaliter? Et utrum talis variatio sit materia gravis aut levis? Et an sit de necessitate præcepti, & Sacramenti, quod unctio Confirmationis fiat immediate manu Confirmantis sub signo Crucis, unde nunquam sit efficienda medio aliquo instrumento, ut tempore pestis potest dari Sacramentum Extrema-Untionis? Ex p. 3. tr. 4. Ref. 22.

1. Affirmativam sententiam videtur docere Melchior Zambranus de casibus occurrentibus tempore mortis c. 2. dub. 1. n. 1. ubi sic asserit. Certum est obligari Episcopum sub præcepto ungeri immediate dextero pollice, quia ita præcipit Pontificale. Sic ille; & hoc etiam docere videtur Layman in Theol. moral. lib. 5. tract. 3. cap. 2. n. 5. qui citat Suarez.

2. Verum, ut rectè observat Didacus Nugnus in 3. part. tom. 1. q. 62. art. 4. diff. 3. concl. 4. hoc non est ita certum, quia non constat, utrum materia gravis, vel levis sit talis variatio, videtur enim parum referre, quòd unctio fiat indice, vel pollice: quòd fiat manu dextera, vel sinistra. Ita Nugnus, & ego (ut verum fatear) difficulter de peccato mortali damnarem Episcopum, qui indice v. g. unxerit aliquem in infirmitate.

3. Notandum est verò hæc obiter, non solum

necessarium esse necessitate præcepti, quòd unctio Confirmationis fiat manu immediate confirmantis in fronte sub signo Crucis, sed etiam necessarium esse necessitate Sacramenti; unde nunquam erit efficienda medio aliquo instrumento, ut tempore pestis potest dari Sacramentum Extrema-Untionis.

Sup. hoc in Ref. seq. & in aliis eius primæ not. & pro parte frontis in Ref. præcisa à principio, & in alio §. ejus primæ annot.

RESOL. VIII.

An hoc Sacramentum Confirmationis sit conferendum immediate manu Episcopi, ita ut sit nullum, si conferatur pollice sinistro, & non dextero, vel alio digito, vel quovis alio instrumento sive conjuncto, sive separato? Ex p. 3. tr. 4. Ref. 28.

1. Sacramentum in tali casu esse nullum docent Suarez, & Coninch. quos citat, & sequitur Layman in Theol. moral. lib. 5. tract. 3. c. 2. num. 5. quibus ego addo Reginaldum tom. 2. lib. 28. cap. 2. num. 10. Filliucium tom. 1. tract. 3. cap. 1. num. 17. Nugnum in 3. part. tom. 1. q. 72. artic. 4. concl. 2. quia manus impositio est de ratione hujus Sacramenti, atque adeò debet fieri, quando fit sacramentum ipsum, sed si fiat unctio medio instrumento, non est vera manus impositio. Ergo neque erit verum sacramentum.

Sup. hoc supra in §. ult. Ref. 6. & in Ref. 7. & in fine Ref. 2. & in tom. 4. tr. 8. ex Ref. 60. §. ult. à lin. 4. late ita in Refol. 81. à lin. 9.

2. Non desunt tamen DD. contrarium sentientes, & sic ait Fernandez de Heredia in disputacionibus de Sacrament. Confirmat. diff. 5. part. 5. dub. unic. n. 2. Non estimamus pertinere ad necessitatem Sacramenti, quòd unctio fiat pollice dextero, vel sinistro, vel alio digito, vel quovis alio instrumento, sive conjuncto, sive separato, quippe nihil videtur deesse, neque ex parte materiæ, neque ex parte significationis formæ, quocumque ex his modis fiat chrismatio. Neque idè minus Sacramentum hoc dicitur manus impositio, si fiat unctio penna, vel alio instrumento, quo quidem mediante manus propria imponi dicuntur, sicut & manus violente in clericum injeci dicuntur, si baculo, lapidè, & similibus percutiatur. Pertinebit igitur ad necessitatem præcepti, quòd sine gravi peccato omitti nequit. Ita Fernandez. Sed prima opinio & probabilis, & tutior est.

Sup. hoc gravi peccato legif. 2. Ref. 200. præcisa.

RESOL. IX.

An Episcopus ministrans publicè in Ecclesia Sacramentum Confirmationis sine Pluviali, Mitra, & Baculo Pastoralis peccat mortaliter? Et quid dicendum, si Episcopus confirmando omittet tantum unum ex indumentis sacris? Ex quo deducitur, an Sacerdos faciendo Sacram ex-cusetur à mortali omittendo cingulum, aut manipulum ratione parvitatatis materiæ? Et quid si Episcopus omittet infigere alapam, quando ministrat sacramentum Confirmationis? Et ex consequentiis hujus Resolutionis patet resolutio alterius casus, nempe Episcopum ministrantem Ordines sacros statim post Missam sine aliis indumentis peccare mortaliter, sicut Sacerdotem ministrantem sacramentum Baptismi, & Extrema-Untionis sine vestibus sacris? Ex part. 7. tr. 10. & Misc. 1. Ref. 31.

1. Prima facie videtur respondendum partem affirmativam non esse certam: nam Nugnus

Nugnus tom. 1. in 3. part. 9. 72. art. 12. ait : Tertius ritus est, quod Episcopus sit indutus vestibus sacris, prout habetur in Pontificali Rom. quam ceremoniam omittere esset grave peccatum, & forsan mortale. Ita ille, cui adde Candidum tom. 2. disputat. 1. artic. 10. dub. 27. ergo hi Doctores non audent damnare de peccato mortali Episcopum ministrantem sacramentum Confirmationis non indutum vestibus sacris, nam formidolose loquuntur.

2. Secundo, probatur hæc opinio ex auctoritate Villalob. in sum. tom. 1. tract. 6. difficult. 8. num. 3. & in Man. Conf. cap. 3. num. 6. ubi asserit : ceremonias accidentales in administratione sacramenti Confirmationis non esse observandas sub mortali. Sed ceremonia sacrarum vestium est accidentalis, ut ait Præpositus in 3. part. quest. 72. artic. 12. num. 54. & ibi Nugnus cum aliis. Ergo, &c. Hinc si Episcopus omitteret infligere alapam quando ministrat sacramentum Confirmationis non peccaret mortaliter, ut docet Mercer. de Sacrament. in 3. part. quest. 72. art. 12. num. 8. & alij, quia est ceremonia accidentalis. Ergo & idem dicendum erit in casu nostro.

3. Tertio, dicendum est, quod ceremonia indumentorum in Confirmatione, non habet specialem significationem, sed pertinet tantum ad decentiam & ornatum. Et ideo non videtur esse materia gravis, per ea quæ docet Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 15. sect. 5. Ergo, &c.

4. Sed pro resolutione hujus questionis suppono 1. Episcopum in administratione Confirmationis debere esse indutum vestibus sacris, nempe Stola, Pluviali, Mitra, & Baculo Pastoralis. Ita docet Alzed. in praxi part. 2. cap. 4. num. 23. Scip. de Rubéis in Aphorism. Episcoporum. ver. Confirmatio, num. 6. Castald. in praxi Cærem. lib. 1. cap. 1. Barbola de potestate Episcoporum part. 2. alleg. 30. num. 11. & sic respondet sacra Congregatio Episcoporum suffraganeo Britannensi die 10. Februarij anno 1585.

5. Suppono 2. ritus Sacramentorum non solum substantiales, de quo non est dubium, sed etiam accidentales esse observandos, ut docet Bonacia de Sacrament. disputat. 1. quest. 6. punct. 5. quest. ultim. num. 2. Reginald. tom. 2. lib. 26. cap. 4. num. 28. & alij communiter ex Concil. Trident. sess. 7. can. 13.

6. His suppositis, respondeo ad casum propositum, Episcopum ministrantem Confirmationem absque Pluviali, Mitra, & Baculo Pastoralis, peccare mortaliter. Probatur hæc opinio, quia vestes sacre in administratione hujus sacramenti pertinent ad ejus ornamentum, decentiam, & reverentiam, quod in Romano Pontificali præscribitur, & consuetudo inveterata Ecclesiæ observat. Sed Minister sacramenti tenetur observare ritus Ecclesiasticos præscriptos in administratione sacramentorum. Ergo Episcopus, qui Minister est ordinarius hujus sacramenti, debet indui vestibus sacris, ab Ecclesia, & consuetudine præscriptis, & aliter faciendo peccabit mortaliter, transgrediens ritum præscriptum, & consuetudinem Ecclesiæ in re gravi, ut est reverentia debita sacramento.

7. Confirmantur supradicta ex doctrina Joan. Petit, in Theolog. Sacrament. tract. 2. lect. 29. & aliorum asserentium peccare mortaliter Sacerdotem ministrando sacramentum Baptismi sine sacris vestibus, nisi excusetur ex parvitate materia. Quod etiam patet in administratione aliorum sa-

cramentorum; unde docet Aversa de Sacramento Extrema-Unionis sect. 4. in fine. Suarez in tertia parte num. 4. distinct. 44. sect. 2. num. 7. & alij communiter, Sacerdotem ministrantem Extremam-Unionem sine vestibus sacris, peccare mortaliter.

8. Si ergo secundum communem opinionem Doctorum, Sacerdos ministrans sacramentum Baptismi, & Extrema-Unionis sine vestibus sacris peccat mortaliter; quare non peccabit mortaliter Episcopus ministrans sacramentum Confirmationis absque indumentis ab Ecclesia & a consuetudine præscriptis?

9. Et nota ritus administrandi sacramenta cum vestibus sacris ab Ecclesia præscriptis adeo esse rem gravem propter reverentiam debitam sacramentis, ut Suarez ubi supra, putaverit administrare sacramentum Extrema-Unionis sine stola, & superpelliceo, etiam urgente necessitate, esse peccatum mortale, quia illud sacramentum non est de necessariis, unde præferenda est reverentia sacramenti; quantum magis dicendum est in casu nostro in quo ab Episcopo gratis indumenta sacra relinquuntur?

10. Nec valet instare asserendo doctrinam superius allatam non officere; nam concedendum est Episcopum peccare mortaliter, confirmando absque omnibus vestimentis sacris; sed in casu nostro Episcopus non ministrat Confirmationem sine omnibus vestibus sacris, sed tantum sine aliquibus. Ergo peccabit tantum venialiter.

11. Nam responderetur, quod si Episcopus confirmando omitteret unum ex indumentis sacris, non peccaret quidem mortaliter, ratione parvitate materia, ut in casu simili dixit Aversa ubi supra. At in nostro casu Episcopus omittit majorem partem indumentorum. Ergo non potest ex parvitate materia peccato mortali excusari; sicut Sacerdos in faciendo sacro, secundum aliquos excusaretur a peccato mortali, omittendo manipulum, vel cingulum, ratione parvitate materia, ut me cit. tenet Marchin. de sacr. Ord. tractatu 3. part. 3. cap. 15. num. 2. non autem si omitteret cum manipulo, aut cingulo aliud indumentum. Ergo, &c.

12. Restat modò respondere ad ea quæ supra in contrarium adducta sunt. Dico igitur ad primum non esse audiendos Nugnum, & Candid. loquentes dubitative, circa præsens dubium; nam eorum pace, non loquuntur consequenter ad ea, quæ docuerunt postea: nam Candidus tom. 3. disputat. 3. artic. 9. dub. 9. & Nugnus penes ipsum asserunt absolute, & sine formidine Sacerdotem ministrantem Extremam-Unionem, absque vestibus sacris peccare mortaliter: Quæro ab ipsis, quare non peccabit mortaliter Episcopus ministrans Confirmationem absque indumentis præscriptis, Resol. & in cum in administratione utriusque sacramenti eadem sit ratio, nempe ornatum, & reverentiam debitam sacramentis adhibendam esse secundum ritum præscriptum ab Ecclesia, & indefessa consuetudine approbatum: Itaque Nugnus & Candidus, si absolute dixerunt Sacerdotem lethale crimen incurere ministrando sacramentum Extrema-Unionis sine habitu consueto, debeant etiam absolute, & non dubitative asserere, peccare etiam mortaliter Episcopum confirmantem sine vestibus sacris.

13. Ad 2. argument. ex auctoritate Villalobos, Respondet, illum loqui de ceremoniis accidentalibus, quæ non versantur circa materiam gra-

sup. hoc pro Extrema-Unionis, in seq. §§ & infra in §. Restat. hujus Resol. & in tom. 2. tr. 4. ex Ref. 19. § Item administranda. & in tom. 3. r. 1. ex Ref. § sed pro.

Sup. hæc ommissione in tom. 4. tr. 8. ex Ref. 70 §. ult. ad lin. 2.

Sup. hoc late in co. 2. tr. 1. Ref. 167. in principio, & in Ref. 169. §. 2. casum ad medium vers. nisi quoad cingulum, & ex doctrina Ref. 170. & 171.

Sup. hoc supra in fine § Confirmatur hujus Resol. & in aliis ejus not. quæ est secunda distincti §.

INTON. Opera Tom. 1 & 2

ven, ut verbi gratia, inflicto alapæ, quæ cæremonia ratione parvitatæ materiæ, non inducit obligationem peccati mortalis; secus dicendum de cæremoniis accidentalibus in materia gravi, ut est obligatio ministrandi Sacramenta cum vestibus sacris præscripta ab Ecclesia propter reverentiam sacramentis debitam, & ad exteriorum ornatum, & existimationem servata. Ergo, &c.

14. Ad 3. argument. Respondeo, cæremoniam quoad ornatum, & decentiam, quatenus pertinet ad reverentiam debitam in administratione sacramentorum inducere materiam gravem, & solum ratione parvitatæ materiæ, ejus omissionem excusari posse à mortali, ut observat Præpos. in 3. part. quæst. 82. art. 5. num. 187. & patet ex dictis. Negandum etiam supradicta indumenta non habere suum significatum, ut patet ex Sancto Thoma in Add. ad 3. p. q. 40. art. 7. in corp.

15. Unde ex his patet Resolutio alterius casus, nempe Episcopum ministrantem Ordines sacros statim post Missam, sine aliis indumentis peccare mortaliter; nam conficit sacramentum Ordinis absque vestibus præscriptis ab Ecclesia, & à consuetudine pro ornatu, & reverenti ejus administratione. Indumenta verò Missæ fuerunt ab Ecclesia præscripta pro digna administratione sacramenti Ordinis, & ideo dicuntur indumenta Sacerdotalia, non Pontificalia, unde habent diversum significatum. Ergo aliter facere esset miscere, & pervertere sacros ritus, & cæremonias in re gravi. Ergo, &c.

RESOL. X.

An Episcopus in sua Diocesi peccet, si confirmet subditos alterius Episcopi, & hoc extra Ecclesiam, & post prandium?

Et an cæteris paribus per Sacramentum Confirmationis major gratia conferatur, quam per Baptismum, & per nullum aliud Sacramentum, excepto Ordine?

Et notatur non esse peccatum veniale recipere Eucharistiam ante hoc Confirmationis Sacramentum. Ex p. 4. t. 4. & Misc. Ref. 50.

Sup. hoc in §. 1. Ref. seq. & in Ref. 1. post seq. Adde. & in tom. 2. tr. 5. ex Ref. fol. 100. Adde. & in tom. 3. tr. 3. Ref. 61. post medium à vers. Notandum est.

§. 1. **H**ic casus frequenter potest accidere, & affirmativam sententiam docet Martinus Bonacina de Sacrament. disput. 3. punct. 2. num. 10. ubi citat Petrum Ledesnam, Vivaldum, & Bartholomæum ab Angelis. Ratio est, quia mittit falcem in messem alienam, nec constat de voluntate proprii Episcopi.

2. Verum me consulente sine ullo scrupulo Doctores, Episcopi confirmare possunt alienos subditos, & ita docet Petrus Ochagavia de Sacrament. tractat. unic. de Confirmation. quæst. 11. num. 1. ubi sic asserit. Potest Episcopus sine ulla pena, aut culpa, dum in sua Diocesi suos confirmat, alienos subditos ibi concurrentes confirmare, quia præsumendum est id gratum futurum alieno Episcopo; & probatur ratione, quia cum actus confirmandi non petat (ad valorem) necessarium jurisdictionem, facillè præsumitur rati habitio alieni Episcopi. Ita ille, qui citat Cajetanum, Paludanum, & Henriquez, quibus ego addo Tannærum in 3. part. Div. Thom. disput. 4. quæst. 4. dub. 3. num. 56. vide etiam Barbolam de jure Pontificio lib. 1. cap. 11. num. 47. Præpositum in 3. part. Div.

Thom. quæstione septuagesima secunda, articulo 8. dub. 2. num. 39. Sa verb. Confirmatio, num. 2. Henriquez lib. 3. cap. 6. numero sexto, & Layman in Theologia morali, libro quinto, tractatu tertio, capit. 5. num. 2.

3. Notandum est etiam hic obiter primò contra Nugnum in 3. part. tom. 1. quæstione septuagesima secunda, art. 2. non peccare mortaliter Episcopum qui sacramentum Confirmationis ministraret extra Ecclesiam. Ita Bonacina ubi supra, et. 8. Ref. 11. num. 14. non enim consuetudo confirmandi in Ecclesia recepta est cum tanto onere, ut reum mortalis culpæ constituit Episcopum alio in loco confirmantem, & hanc sententiam tenet etiam Præpositus loco citato, in 3. part. quæstione septuagesima secunda, articulo 12. num. 54. ubi sic ait: Sacramentum Confirmationis potest conferri post prandium, & quamvis conferri debeat decenti loco, non tamen necessariò in Ecclesia. Ita ille.

4. Nota secundò contra Sotum in 4. distinct. 7. quæstione unic. articulo septimo, proposit. 3. non esse peccatum veniale recipere Eucharistiam ante hoc Sacramentum, si enim hoc esset, multa peccata venialia circa hoc efficerentur, & nulla ratione id ostendi potest, & antiqua consuetudo Ecclesiæ, qua statim post Baptismum succedebat Confirmatio, deinde Eucharistia, jam exolevit. Ita Præpositus ubi supra articulo octavo, num. trigésimo octavo.

5. Et tandem ut Christiani non sint negligentes, ut plures sunt circa susceptionem hujus Sacramenti, sciant, cæteris paribus, per sacramentum Confirmationis majorem gratiam conferri, quam per Baptismum, & per illum aliud sacramentum, excepto Ordine, per quem aliquis constituitur in Ecclesia. Sic Præpositus articulo 7. dubio 1. numero trigésimo quinto, in fine, contra Scotum in 4. distinct. 7. quæstione prima. Sed hanc sententiam tenet etiam Sotus ubi supra. Suarez in tertia parte, tom. 3. disputat. 34. sect. 2. Ochagavia de Sacrament. tract. unic. de Confirmat. quæstione 7. num. 5. & alij

RESOL. XI.

Quidam Episcopus in sua Diocesi confirmavit subditum alterius Episcopi, & hoc extra Ecclesiam, queritur, an peccaverit?

Et an ita confirmatus etiam peccet?

Et cursum advertitur esse peccatum mortale baptizare aliquem extra Ecclesiam sine necessitate. Ex part. 2. t. 17. & Misc. 3. Ref. 17.

§. 1. **P**eccasse mortaliter, putat Petr. de Ledesma in summ. tom. 1. de Sacrament. Confirmationis, cap. 9. cujus verba sunt. [El Obispo de un Obispado, si confirma aquel que es de otro Obispado sin licentia del otro Obispo, pecca mortalmente, como pecaria mortalmente el Obispo, que ordenasse un subdito del otro Obispo sin su licentia. Tambien pecaria mortalmente, el que en el tal caso se confirmasse, sino es que tuviese ignorancia invincible.] Hæc ille; quam opinio nem sequitur etiam Bartholomæus ab Angelo dialog. 3. §. 62. Aloysius Riccius in praxi variar. resolut. part. 2. resolut. 24. Toletus lib. 2. cap. 24. n. 5. Vivaldus & alij.

2. At mihi probabilior semper visa est contraria sententia